

ASPECTES DE LA CATEGORITZACIÓ EN LA IDENTITAT SOCIAL ANDORRANA

Magí Panyella i Roses

Director: Dr. Pere Notó

Ponent: Tomàs Ibáñez

Aquest treball és una recerca experimental de camp englobada dins d'una macroinvestigació anomenada Andorra 80, que dirigí el doctor Pere Notó i en la qual vaig col·laborar des del seu inici.

Es mou i es situa en el nivell de les representacions entre grups (Nivell III per a DOISE, DESCHAMPS i MUGNY, 1980). El marc teòric bàsic és el que ens proporciona la teorització de TAJFEL (1971) sobre la categorització social i les diferents aportacions a aquest tema, i, sobretot, al de la identitat social d'autors com Doise, Zavalloni i la noció de competició social de TURNER (1975).

Tenint en compte aquestes teories i l'abundant verificació experimental que els dóna suport, confeigí el qüestionari d'atribució de punts en què es basen la majoria d'experimentacions anteriors; els adaptà a la situació i edat dels nens de 8è d'E.G.B. que viuen i van a l'escola a Andorra la Vella, i agafà com a mostra 150 alumnes d'aquest curs (representatius d'aquesta edat i nivell d'escolarització pel que fa al Principat).

La informació que es pretenia obtenir connectava el concepte d'identitat social dels diferents grups de pertinença en relació a la proximitat cultural i geogràfica, amb la categorització mesurada mitjançant el qüestionari. La hipòtesi més interessant suposava que la proximitat-semblança de la categoria andorrà amb les altres (català, espanyol i francès) potenciarà la competició social i, per tant, augmentaria el biaix degut a la diferenciació categorial i privilegiaria encara més la categoria pròpia. L'individu escollia en un ítem una de les categories com a més semblant.

També i mitjançant la introducció d'un discurs competitiu (per a cadascuna de les categories i influent en una part de la mostra), s'intentava de veure si aquest tenia un efecte en l'atribució de punts al qüestionari.

Resultats. Els resultats més interessants es donaren en els individus de nacionalitat subjectiva andorrana, la qual cosa se'ls preguntava en un ítem previ al qüestionari («davant al sociològic» pertanyent al disseny global de la recerca).

1. Es comprovà l'efecte descrit per TAJFEL (1971), o sigui es privilegiava la pròpia categoria, en aquest cas l'andorrana, enfront de les altres, quan no hi havia la influència del discurs competitiu.

Altrament, els individus que havien sofert la influència del discurs, feien disminuir la puntuació a la categoria pròpia; es palesà, doncs, una acceptació del discurs competitiu.

Els efectes del discurs, tanmateix, només donaren diferències significatives per a la categoria francès, que fou la menys puntuada globalment.

2. Quan es seleccionà els andorrans que triaven com a més semblant a la categoria pròpia la categoria català, els resultats foren:

Quan no hi havia discurs augmentava la puntuació per a totes dues categories si comparem les puntuacions amb les de la població general (els individus de nacionalitat andorrana eren un 52 % del total de la mostra). Per tant la semblança no és, aquí, un factor que faci augmentar la competició social (en el sentit de TURNER, 1975).

Quan es mesura l'efecte del discurs competitiu entre les dues categories (català / andorrà), disminueixen totes dues puntuacions, però segueix en primer lloc la categoria pròpia; hi ha doncs un refermament, malgrat que és petit, de la pròpia identitat.

El discurs ha tingut un grau d'influència, però en molts casos no l'esperat, i fins i tot en el cas dels qui escullen com a pròpia subjectivament la nacionalitat andorrana el refermament és feble i la influència del discurs competitiu generalment acceptada.